

***150 de ani în slujba comunității medicale:
Biblioteca Centrală a Universității de Medicină și Farmacie
“Carol Davila” – București. Tradiție și modernitate***

Dr. Gheorghe Buluță

Biblioteca Centrală a Universității de
Medicină și
Farmacie “Carol Davila”-București
E-mail: gbuluta@univermed-cdgm.ro

Crina Mihăilescu

Biblioteca Centrală a Universității de
Medicină și
Farmacie “Carol Davila”-București
E-mail: crinamihailescu@yahoo.ro

Dr. Octavia-Luciana Porumbeanu

Catedra de Științele Informării și Documentării,
Facultatea de Litere, Universitatea din București
E-mail: octavialuciana@yahoo.com

Dr. Gheorghe Buluță este director general al Bibliotecii Centrale a Universității de Medicină și Farmacie “Carol Davila” – București. Predă cursuri de biblioteconomie, de istoria scrisului și a cărții pentru perfecționarea bibliotecarilor, la Centrul de Pregătire Profesională în Cultură. Este expert atestat al Ministerului Culturii în domeniul carte veche și bibliofilă. Are o bogată activitate științifică, fiind autorul a peste 20 de cărți, publicate ca unic autor sau în colaborare, și a peste 200 de studii, articole și recenzii. Domeniile sale de interes sunt istoria cărții și a bibliotecilor, bibliografia și managementul de bibliotecă.

Crina Mihăilescu este director adjunct al Bibliotecii Centrale a Universității de Medicină și Farmacie “Carol Davila” – București. A participat la multe cursuri de specializare în biblioteconomie, documentare medicală și management de bibliotecă. A publicat numeroase articole și a prezentat o serie de comunicări în țară și străinătate, domeniile sale de interes fiind comunicarea colecțiilor și schimbul intern și internațional de publicații.

Dr. Octavia-Luciana Porumbeanu este lector la Catedra de Științele Informării și Documentării de la Facultatea de Litere a Universității din București. Predă cursuri de managementul cunoașterii, informare

documentară, servicii de referințe și utilizatorii de informații. Interesele sale actuale de cercetare sunt generarea cunoașterii la nivelul organizațiilor, serviciile de referințe, activitățile și comportamentul utilizatorilor în procesul de căutare a informației.

Rezumat

O instituție unică prin structură, organizare, colecții și vechime, Biblioteca Centrală a Universității de Medicină și Farmacie “Carol Davila” - București se evidențiază la nivelul organizațiilor biblioteconomice românești prin amploarea activității sale de informare pusă în slujba utilizatorilor din lumea medicală, dar și prin acțiunile de colaborare cu instituții similare. Articolul prezintă aspecte din evoluția acestei biblioteci și schimbările implementate recent la nivelul serviciilor oferite utilizatorilor.

Cuvinte cheie: Biblioteca Centrală a Universității de Medicină și Farmacie “Carol Davila” – București, structură, colecții, servicii, schimbări

Introducere

Biblioteca Centrală a Universității de Medicină și Farmacie “Carol Davila” – București este o instituție care se distinge în peisajul structurilor documentare românești atât prin istoria sa – vechime, colecții și personalități care s-au aflat la conducerea sa (1), cât și prin dimensiunea activităților sale care se concretizează în servicii de informare oferite unei comunități extinse de utilizatori care include studenți, cadre didactice, cercetători, medici.

Începuturile sale se împletesc cu cele ale școlii românești de medicină. Astfel, Biblioteca a luat ființă în anul 1857 odată cu Școala Națională de Medicină și Farmacie (2), o instituție de învățământ superior care avea ca obiectiv principal să pregătească personal medical pentru armată și pentru nevoile societății. Ea s-a format din reunirea colecțiilor unor biblioteci mai mici. În 1884 avea mai puțin de 1.000 de volume (39 românești, 212 latine, 160 franceze, 28 grecești și 267 germane). În 1890 când primul catalog al bibliotecii a fost imprimat, erau 4.726 volume, 762 fiind periodice.

În 1869 Școala Națională de Medicină și Farmacie se transformă în Facultate de Medicină, iar Biblioteca se mută în 1870 în clădirea Universității din București, iar de aici, în anul 1901 în clădirea Facultății de Medicină unde funcționează și astăzi. (3)

Începând din 1948, Facultatea de Medicină Generală formează împreună cu Facultatea de Medicină Dentară și Facultatea de Farmacie, Universitatea de Medicină și Farmacie “Carol Davila” – București.

Președintele de Onoare al Universității este Prof. dr. George Emil Palade, câștigător al Premiului Nobel (1974) care a absolvit Facultatea de Medicină Generală în 1940.

Universitatea are în prezent 1.516 de cadre didactice, 7.401 de studenți și 1.692 de doctoranzi.

Structura bibliotecii și sălile de lectură

În prezent, structura bibliotecii reflectă modul de organizare al Universității și anume:

sediul central al bibliotecii (Biblioteca Centrală) cu două săli de lectură (“Thoma Ionescu” și “D. Danielopolu”), împreună cu un Centru de Informare și Documentare și Centre de Împrumut la Domiciliu, se găsește în aceeași clădire unde funcționează Facultatea de Medicină Generală și Facultatea de Moașe și Asistență Medicală;

sala de lectură și fondul de publicații de la Facultatea de Medicină Dentară;

sala de lectură cu fondul de publicații și Centrul de Împrumut de la Facultatea de Farmacie;

cele 96 de biblioteci filiale aflate în departamente, catedre și clinici universitare răspândite pe întreg teritoriul Bucureștiului. Sunt biblioteci ce dețin între 300-400 de volume până la 40.000-50.000 de volume în funcție de interesele de învățământ și cercetare ale colectivelor de cadre didactice respective.

Biblioteca în cifre (Colecții, Utilizatori, Personal)

- Biblioteca dispune acum de:
 - 383.665 titluri de cărți, 5.485 titluri de periodice în mai mult de 700.000 de volume;
 - cursuri, lucrări practice, manuale și monografiile editate de cadrele didactice ale Universității;
 - tratate și manuale de specialitate publicate în limba română sau în limbi de circulație internațională;
 - reviste românești și străine;
 - teze de doctorat, disertații de master și lucrări de licență;

- CD-ROM-uri;
- atlase, dicționare, enciclopedii în limba română și în limbi străine; materiale de referințe.
- Aproximativ 27.000 de documente sunt cu acces liber la raft.
- Utilizatorii activi ai bibliotecii sunt în număr de aproximativ 11.000.
- Personalul bibliotecii este format din 47 de oameni, dintre care 41 sunt specialiști.

Servicii

Biblioteca Centrală și bibliotecile filiale asigură pentru utilizatori servicii de lectură și informare documentară prin:

- Acces la publicații în sala de lectură;
- Împrumut de publicații pe termen lung;
- Acces la baze de date;
- Informații bibliografice și îndrumări privind utilizarea instrumentelor de referințe specifice;
- Referințe online “Întrebați-l pe bibliotecar” la adresa biblioteca@univermed-cdgm.ro

În ceea ce privește serviciul de împrumut, aici există o situație specială: biblioteca împrumută cursuri și lucrări practice pe o perioadă de un an universitar tuturor studenților în limita exemplarelor disponibile în colecțiile Centrelor de Împrumut.

Există și o formă de împrumut pe termen scurt, câteva zile/o săptămână, și aceasta se adresează cadrelor didactice, doctoranzilor și cercetătorilor.

Baze de date

Biblioteca oferă utilizatorilor săi acces la următoarele baze de date:

- PROQUEST Medical Library – bază de date full-text;
- Science Direct – Health Science Collection;
- Ovid – LWW High Impact Collection;
- EMBASE.

De asemenea, utilizatorii au acces și la bazele de date proprii ale Bibliotecii:

- Lista cărților recent achiziționate de Biblioteca Centrală (CATALMED);
- Catalogul tezelor de doctorat susținute la Universitatea de Medicină și Farmacie “Carol Davila”-București;

- Lucrările profesorilor de la Universitatea de Medicină și Farmacie “Carol Davila”-București;
- Repertoriul periodicelor românești și străine;
- Lista disertațiilor de master;
- Lista lucrărilor de licență;
- “Bibliotheca Historia Medica” (în curs de organizare);
- Lista lucrărilor de istoria medicinei românești și universale (aproximativ 1.700 de titluri);
- Istoria învățământului medical românesc;
- Documente originale privind activitatea lui Carol Davila, fondatorul Universității;
- “Bibliotheca Bibliologica” (lista lucrărilor de biblioteconomie și știința informării existente în colecțiile bibliotecii – este vorba de o donație făcută bibliotecii de către actualul Director) (peste 1.000 de titluri).

Publicații

Biblioteca Centrală a publicat următoarele lucrări:

- Buletinul bibliografic anual;
- Buletinul bibliografic trimestrial;
- Lista cărților donate de Biblioteca Consiliului Britanic din București Bibliotecii Centrale (2002);
- Catalogul tezelor de doctorat susținute la Universitatea de Medicină și Farmacie “Carol Davila”-București (1959-1999, 2000-2002, 2003-2005, 2006-2008);
- Catalogul cărților străine (secolele al XV-lea – al XVIII-lea);
- Lucrări ale profesorilor de la Universitatea de Medicină și Farmacie “Carol Davila” – București care au intrat în colecțiile Bibliotecii Centrale (1990-2000; 2001-2006; 2007-2008);
- Repertoriul periodicelor care au intrat în colecțiile Bibliotecii Centrale între 2000-2002; 2002-2004; 2004-2006.

Schimbări implementate la nivelul serviciilor oferite utilizatorilor

În ultimii ani biblioteca s-a aflat într-o perioadă de analiză a serviciilor organizate și dezvoltate cu scopul de a găsi cele mai eficiente modalități de satisfacere a nevoilor și cererilor de informare și documentare ale utilizatorilor.

În concepția bibliotecarilor din această structură tendința principală nu poate fi decât cea constatată și în acțiunea bibliotecară europeană și anume centrarea pe utilizator prin modernizarea și diversificarea serviciilor puse la dispoziția acestora.

Pornind de la rezultatele unui studiu pe bază de chestionar desfășurat la nivelul bibliotecii, prin care au fost analizate nevoile și comportamentul utilizatorilor în procesul de căutare și regăsire a informației, o serie de schimbări au fost implementate la nivelul serviciilor de informare oferite comunității medicale.

Deoarece în acțiunea de susținere a demersului de învățământ și cercetare academică, Biblioteca Centrală a Universității de Medicină și Farmacie „Carol Davila” – București trebuie să satisfacă nevoi de informare din ce în ce mai diversificate și personalizate, bibliotecarii au elaborat și au difuzat un chestionar la nivelul principalelor categorii de utilizatori (studenți, cadre didactice, doctoranzi, cercetători, medici din clinicile și spitalele universitare). Printre aspectele vizate de chestionar s-au numărat:

- tipologia cererilor de informare;
- frecvența folosirii serviciilor de informare și documentare organizate și dezvoltate de bibliotecă;
- percepția utilizatorului privind viteza de reacție a bibliotecarului universitar la cererile de informare și documentare;
- specificarea preferințelor utilizatorilor pentru mijloacele tradiționale și/sau pentru folosirea noilor tehnologii ale informării și comunicării;
- identificarea preferințelor pentru cercetarea documentară asistată de bibliotecar sau pentru diseminarea selectivă a informației.

Scopul acestui demers a fost stabilirea unor criterii mai clare de evaluare a serviciilor de informare oferite de bibliotecă, iar rezultatele obținute au evidențiat o serie de sugestii privind îmbunătățirea produselor și serviciilor de informare oferite de bibliotecă. Acțiunea se încadrează în procesul de evaluare periodică a nevoilor de învățare.

Diverse procente din numărul utilizatorilor care au răspuns la chestionar au evidențiat următoarele aspecte:

- generațiile tinere de utilizatori preferă resursele electronice care pot fi exploatare prin intermediul bibliotecii;
- studenții simt nevoia unei asistențe din partea bibliotecarului pentru cercetarea documentară în realizarea lucrărilor de licență și masterat;

- cercetătorii și doctoranzii apreciază accesul prietenos, facilitat de către bibliotecar la informația utilă și de valoare, în unele cazuri nu numai punctuală, ci și foarte specifică domeniului de cercetare;
- anumite colective de cercetare solicită prezența documentului tipărit în cadrul catedrelor și clinicilor universitare în care își desfășoară activitatea.

Valorificarea rezultatelor chestionarului și practica zilnică în bibliotecă au întărit convingerea bibliotecarilor privind necesitatea modernizării și diversificării serviciilor cu acces direct la public (servicii de lectură, servicii de împrumut de documente, servicii de informare și documentare, animație culturală) și a raționalizării și centralizării celorlalte servicii (fără acces direct la public – dezvoltarea colecțiilor, prelucrarea documentelor: catalogare, clasificare, schimb intern și internațional de publicații), schimbări care deja au avut loc la nivelul activității acestei biblioteci medicale românești.

Modernizarea serviciilor de informare a avut în vedere specificul demersului de învățământ, pe ani de studiu și discipline. În acest scop, serviciul *Relații cu publicul. Comunicarea documentelor. Metodologie și Biblioteci filiale* a realizat o lucrare de sinteză intitulată *Acoperirea disciplinelor*, în practică un ghid al cursurilor universitare, lucrărilor practice și altor publicații indicate de bibliografia recomandată de către fiecare profesor și catedră în parte. În acest fel, biblioteca a putut acționa pentru o dezvoltare eficientă a colecțiilor.

Modernizarea a vizat și diseminarea selectivă a informației, la cererea utilizatorilor – cadre didactice, pe teme specifice ale programelor de cercetare.

Modernizarea a vizat perfecționarea profesională a personalului în colaborare cu asociațiile profesionale (de exemplu, Asociația Bibliotecarilor din România (ABR)), învățământul superior de specialitate și furnizorii autorizați de pregătire profesională (Centrul de Pregătire Profesională în Cultură) precum și specializarea pe anumite problematici ale informării și documentării și cunoașterii aprofundate a modalităților de lucru cu diverse baze de date și resurse electronice.

Diversificarea serviciilor cu acces direct la public a vizat instruirea utilizatorilor prin organizarea de colocvii și simpozioane pe teme de actualitate a informării și documentării cu adresabilitate directă pentru tinerii medici din spitale și clinici universitare.

Prin intermediul programului «Îndrăznește să știi» – «Sapere aude», biblioteca a organizat pentru studenți sesiuni de instruire pentru utilizarea bazelor de date. S-a insistat asupra modalităților specifice de lucru în selecția și rafinarea informației prin folosirea diverselor procedee de documentare și prin valorificarea facilităților oferite de fiecare produs în parte.

Biblioteca a pus accent pe manifestări de animație culturală și anume organizarea de expoziții de publicații cu valoare istorică și bibliofilă, aniversări și comemorări ale personalităților școlii de medicină românească.

Eficiențizarea comunicării cu studenții s-a realizat prin organizarea la începutul fiecărui an universitar a vizitelor de documentare în bibliotecă pentru studenții din anul I, cu explicarea facilităților de informare și documentare puse la dispoziție de către bibliotecă și, de asemenea, prin organizarea de întâlniri cu medici scriitori și publiciști și cu prezentarea cărților noi publicate de către aceștia (în colaborare cu Societatea Medicilor Scriitori și Publiciști).

Raționalizarea. În colaborare cu celelalte biblioteci de învățământ superior medical din România, în special cu Biblioteca Universității de Medicină și Farmacie „Iuliu Hațieganu” din Cluj-Napoca și cu Biblioteca Universității „Transilvania” din Brașov, a fost inițiat proiectul *RoBiblioMed*, acțiune de indexare a revistelor medicale românești și de realizare a unei baze de date de notițe bibliografice referitoare la cuprinsul științific al acestor reviste.

Bibliotecile românești de învățământ superior medical resimt existența unui anume decalaj față de bibliotecile europene de profil, decalaj datorat condițiilor istorice, resurselor financiare insuficiente și unei oarecare lipse de experiență în asimilarea noilor tehnologii ale informării și comunicării.

O soluție cu rezultate eficiente o constituie mobilitățile din cadrul programului Leonardo da Vinci al UE, marcat de colaborarea cu bibliotecile Universităților din Exeter (Anglia) și Bergen (Norvegia) și cu Biblioteca Facultății de Medicină din Tours (Franța) în cadrul CIDMEF (Conferința Internațională a Decanilor Facultăților de Medicină de Expresie Franceză).

Noile tehnologii ale informării și comunicării impun *un nou tip de cultură* (pe care o putem numi „*cultura informării și comunicării*”) și contribuie în mod esențial la *schimbarea relațiilor sociale și de grup*, iar mediul universitar se dovedește a fi foarte favorabil schimbărilor legate de comunicare, tinzând spre *o nouă identitate instituțională*.

Activitatea într-o bibliotecă nu are o dată limită, dar ea trebuie etapizată, raționalizată, modernizată și diversificată, ceea ce înseamnă a fi în pas cu vremea și cu cerințele din ce în ce mai mari și mai personalizate și tot timpul în schimbare ale utilizatorilor.

Concluzii

Prin funcțiile pe care le îndeplinește, Biblioteca Centrală a Universității de Medicină și Farmacie “Carol Davila” – București susține demersul de învățământ și cercetare al universității, asigurând accesul la informația științifică din domeniul medical, dentar și farmaceutic, contribuind la însușirea tehnicilor de muncă intelectuală și la stimularea creativității, calități indispensabile viitorilor specialiști.

Prin servicii tradiționale și moderne, care demonstrează evoluția sa de-a lungul anilor, Biblioteca Centrală a Universității de Medicină și Farmacie “Carol Davila”-București vine în prezent în întâmpinarea nevoilor de informare ale comunității medicale românești de la toate nivelurile (studenți, cadre didactice, cercetători, doctoranzi și medici) și se pregătește în mod permanent pentru a face față provocărilor din viitor.

Note

(1) Din 1893 și până astăzi, biblioteca a fost condusă de:

- Alex. Tănăsescu, bibliotecar și arhivar (1893-1895);
- Gheorghe Săuceanu, bibliotecar și arhivar (1895-1898);
- Gheorghe Militaru, conservator-bibliotecar (1905-1906);
- M. Hebbeling, medic – bibliotecar (1906-1909);
- Victor Gomoiu, medic – bibliotecar (1909-1911);
- Iacov Iacobovici, medic – bibliotecar (1911-1919);
- Nicolae B. Ionescu, medic – bibliotecar (1919-1938);
- I. Stanciu, medic – bibliotecar (1939-1946);
- Traian Prodan, director – bibliotecar (1947-1979);
- Silvică Petre, director – bibliotecar (1979-1986);
- Filba Popescu, director – bibliotecar (1986-1997);
- Gheorghe Buluță, doctor în bibliologie – bibliotecar (1998 - prezent).

(2) Întemeietorul Școlii Naționale de Medicină și Farmacie este medicul Carol Davila (1828-1884) care a absolvit Facultatea de Medicină la Paris și care a fost General în Armata Română și Șeful Serviciului Medical Militar și Civil.

(3) Clădirea în care funcționează Biblioteca Centrală este monument istoric. A fost construită după planurile arhitectului elvețian Louis Blanc începând cu 1903.

Referințe bibliografice

BULUȚĂ, Gheorghe; SCHATZ, Elena Maria. Biblioteca Centrală a Universității de Medicină și Farmacie “Carol Davila” – București. Valori de patrimoniu. În: *Biblioteca*, nr. 5, 2001, pp. 143-146.

- BULUȚĂ, Gheorghe. RoBiblioMed. În: *Biblioteca*, nr. 6, 1999, pp. 179-181.
- BULUȚĂ, Gheorghe; CRAIA, Sultana; PETRESCU, Victor. *Biblioteca azi. Informare și Comunicare*. Târgoviște, Bibliotheca, 2004.
- BULUȚĂ, Gheorghe; CRAIA, Sultana; PETRESCU, Victor. *Biblioteca în societatea informației*. București, Do-MinoR, 2007.
- Universitatea de Medicină și Farmacie "Carol Davila" București. Biblioteca Centrală. *Ghid pentru utilizarea serviciilor de lectură, împrumut, informare și documentare ale Bibliotecii Centrale U.M.F.* București 2007-2008.